

**Centrum voor
Beleidsstatistiek**
Onderzoek & Microdata

11

Nieuwsbrief

Centraal Bureau voor de Statistiek

Van de redactie

Astrid Kroeze

Voorjaar 2011. Hij is er weer. De voorjaarseditie van de nieuwsbrief van het Centrum voor Beleidsstatistiek (CvB). Ook nu weer gevuld met allerlei wetenswaardigheden die met 'Het Centrum' te maken hebben. Dit keer met een wat meer persoonlijk karakter. De foto op de cover spreekt boekdelen. Maaïke, één van de statistisch onderzoekers van 'Het Centrum' verlaat het CBS om te gaan werken voor Artsen zonder Grenzen. Haar verhaal kunt u lezen op pagina zeven. En bent u misschien regelmatig op het CBS als On Site onderzoeker te vinden en vraagt u zich af hoe het is om 'aan de andere kant' te werken? Leest u dan de ervaring van Sita Tan. Ooit begonnen in de On Site-ruimte en nu vaste kracht bij 'Het Centrum'. Ook divisiedirecteur Hans Timmermans is aan het woord. Hij geeft op pagina acht zijn visie op het Centraal Bureau voor de Statistiek en het CvB in het bijzonder. Verder een kijkje in de keuken van het documentatiecentrum en interessante artikelen over kinderopvang en kritieke materialen in de Nederlandse economie.

Het Documentatiecentrum in vogelvlucht

Jan van der Worp en Astrid Kroeze

Iedereen die wel eens via Remote Access of On Site op de microdatabestanden van het Centrum voor Beleidsstatistiek (CvB) heeft gewerkt, kent ze wel: de documentatierapporten. Ze horen er inmiddels helemaal bij, zijn ook te zien op internet. Toch zit er meer achter deze rapporten dan zo op het eerste gezicht lijkt.

Documenteren bij het CvB houdt in dat microdatabestanden, voordat deze worden vrijgegeven voor gebruik door in- en externe onderzoekers, worden geanonimiseerd en beschreven. Hiervoor is het 'documentatiecentrum' van het CvB in het leven geroepen.

Ontstaan en Ontwikkeling van het Documentatiecentrum

In september 2006 is het CvB begonnen met de start van het documentatiecentrum. Drie medewerkers werden aangetrokken om zich full-time op het documentatiewerk te storten. In eerste instantie op de eindbestanden uit het Sociaal Statistisch Bestand en de POLS-bestanden (Permanent Onderzoek Leefsituatie), al snel aangevuld met enkele bestanden uit de 'sociale statistieken' zoals de Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen (WIA), de Algemene Nabestaanden Wet (ANW) en de Bijstandsdebiteurenstatistiek (BDS). Geleidelijk breidde het aantal te documenteren microdatabestanden zich uit naar de 'economische statistieken' zoals Commerciële diensten, Delfstoffenwinning en Detailhandel. Met de groei van het aantal bestanden, groeide het documentatiecentrum gestaag mee. Nu houden zeven 'documentalisten' zich bezig met het documenteren van de databestanden van het CBS en nog een aantal andere zaken.

Naast het documenteren is het documentatiecentrum zich ook gaan bezighouden met het ondersteunen van

gesprekken met externe klanten. Ook worden steeds meer maatwerkopdrachten uitgevoerd, waarbij specifieke variabelen of records in een onderzoeksbestand voor een klant worden samengesteld. Klanten kunnen deze bestanden koppelen aan hun eigen bestand. Verder kan men bij inhoudelijke vragen over bestanden bij de documentalisten terecht. En last but not least, ook het uitvoeren van outputcontroles op analyses van externe onderzoekers behoort tot de taken van de documentalisten.

In de toekomst zal het documentatiewerk verder worden geprofessionaliseerd. Begin dit jaar stonden er al meer dan 1 200 microdatastanden in de catalogus. Kijk maar eens op www.cbs.nl/cvb en klik op catalogi. We willen dat dit er meer dan 1 500 gaan worden. Heb je een vraag? Stuur dan een mail naar cvb@cbs.nl.

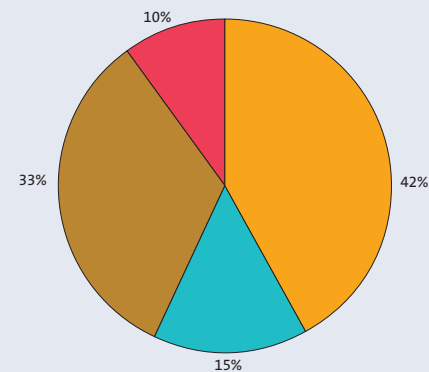
Kinderopvang in beeld gebracht

Nicol Sluiter

Kinderopvang is een hot item. Door de wijzigingen in wet- en regelgeving en de komende bezuinigingen wordt er veel over gesproken. In 2009 maakten in heel Nederland ruim 800 duizend kinderen gebruik van formele kinderopvang. Het overgrote deel maakte gebruik van de kindcentra. Het CBS beschikt over cijfers over het gebruik van kinderopvangtoeslag zoals genoemd in de Wet Kinderopvang (WKO), uitgesplitst naar diverse kenmerken, waaronder leeftijd, herkomst, type huishouden en inkomen van de ouders. Het gaat om ouders aan wie een toeslag is uitgekeerd voor de formele opvang van kinderen. Naast informatie over het aantal kinderen in opvang is er ook informatie bekend over het aantal opvanguren en het aantal huishoudens dat gebruik maakt van kinderopvang. Deze informatie kan tegen betaling per gemeente, wijk en buurt voor u worden berekend. Neemt u

hiervoor contact op met het Centrum voor Beleidsstatistiek via cvb@cbs.nl.

Aantal kinderen dat gebruik maakt van formele kinderopvang naar type opvang, 2009

■ Dagopvang in kindcentrum
■ Dagopvang bij gastouder
■ Buitenschoolse opvang in kindcentrum
■ Buitenschoolse opvang bij gastouder

Meer mogelijkheden met CBS microdata

Marcel Spijkerman, SEOR

Wat deden we eigenlijk voordat we met microdatabestanden van het CBS werkten?

Dit is een vraag die we ons bij Sociaal Economisch Onderzoek Rotterdam (SEOR) de laatste tijd nogal eens stellen. SEOR BV is een nauw aan de Economische Faculteit van de Erasmus Universiteit gelieerd onderzoeksinstituut. SEOR is opgericht in 1987 en voert contractonderzoek uit voor derden, waaronder ministeries, gemeenten en internationale organisaties.

Nog maar een paar jaar geleden begon SEOR On Site te werken bij het Centrum voor Beleidsstatistiek (CvB). Inmiddels hebben we vier Remote Access aansluitingen en soms is dat nog te weinig. Voor het onderzoek dat SEOR uitvoert, vormt het Sociaal Statistisch Bestand (SSB) vaak de kern. De microdatabestanden bieden veel mogelijkheden voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen van onze opdrachtgevers.

Toen ik in 2003 bij SEOR kwam werken, werd voor het onderzoek het meest gebruik gemaakt van de data die via Statline konden worden gevonden en soms werd weleens maatwerk van het Centrum voor Beleidsstatistiek gevraagd. Niets mis mee natuurlijk, maar als beleidsonderzoeker wil je vaak méér. Voor het beantwoorden van onderzoeksvragen van onze opdrachtgevers vormen de microdata van het CBS een bijna onmisbare bron van informatie.

SEOR heeft inmiddels een groot aantal onderzoeken uitgevoerd op microdatabestanden van het CBS. Voor het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid is onderzoek gedaan naar de effecten van handhaving op het bijstandsvolume. Voor het Ministerie van Binnenlandse Zaken

hebben wij onderzoek verricht naar de incidentele loonontwikkeling voor overheids-personeel. Voor het Ministerie van VWS deden we onderzoek naar de relatie tussen arbeid en gezondheid. Momenteel voert SEOR samen met Panteia (Zoetermeer) en E'til (Maastricht) het onderzoeksprogramma arbeidsmarkt zorg en WJK (Welzijn & Maatschappelijke Dienstverlening, Jeugdzorg en Kinderopvang) uit. Onderdeel van het onderzoeksprogramma is het maken van prognoses. Hiervoor maken we gebruik van het Sociaal Statistisch Bestand (SSB) van het CBS. Ook maken we gebruik van maatwerk van het CvB. Zo voeren we voor de Raad voor Werk en Inkomen (RWI) een onderzoek uit naar klantstromen tussen werk, WW en Bijstand en maken daarbij gebruik van het zogenaamde basisbestand waarin de verschillende sociaaleconomische posities van mensen over een lange periode zijn vastgelegd.

Als onderzoeker wil je het liefst meteen van start zodra een opdracht is gegund. Dit is niet altijd mogelijk. Het kost wat tijd voordat alles door de mensen van het CvB gereed is gemaakt. We merken dat de aangeboden

diensten van het CvB een succes zijn en dat we niet de enigen zijn die gebruik maken van de microdatabestanden van het CBS. Soms duurt het allemaal wat langer voordat dingen gereed zijn en vragen worden beant-

woord. Maar ondanks dat de medewerkers van het CvB het erg druk hebben, worden we altijd op een prettige manier geholpen.

www.seor.nl

Is Nederland afhankelijk van kritieke materialen?

Pascal van den Berg

In hightech producten, zoals mobiele telefoons en computers, zitten vaak materialen als platina, magnesium en beryllium. Hierdoor ontstaat er in economisch perspectief op mondiaal niveau een steeds grotere afhankelijkheid van dit soort kritieke materialen.

Het CBS heeft in samenwerking met TNO en CML (Institute of Environmental Sciences Leiden University) een verkennend onderzoek uitgevoerd naar het belang van deze zeldzame aardelementen voor de Nederlandse economie. Voor alle bedrijfstakken is in kaart gebracht of ze afhankelijk zijn van deze materialen. Een groep van experts heeft bepaald in welke bedrijfstakken er sprake is van grote afhankelijkheid. Hierna is de economische waarde van de

bedrijfstakken uitgedrukt in verschillende economische variabelen, zoals investeringen, intermediair verbruik en toegevoegde waarde. De uitkomsten geven een globaal inzicht in de afhankelijkheid van de Nederlandse economie. In veel bedrijfstakken blijkt er geen afhankelijkheid te zijn, mogelijk omdat de Nederlandse economie getypeerd kan worden als een diensteneconomie.

Toch is het lastig conclusies te trekken op basis van deze

inzichten, want het onderzoek zegt bijvoorbeeld nog niets over de invloed van schaarse materialen. Een mobieltje kan in kostprijs zeer gering afhankelijk zijn van een schaars goed. De economische waarde van dit goed is dan gering, maar het mobieltje functioneert misschien niet eens zonder het 'kritieke materiaal'. Vervolgstudies moeten meer inzicht geven in de werkelijke afhankelijkheid van kritieke materialen in de Nederlandse economie.

Van On Site-onderzoeker tot CvB-onderzoeker

Sita Tan

Een half jaar geleden ben ik bij het onderzoekscluster van het Centrum voor Beleidsstatistiek (CvB) komen werken. Ik kende het CvB al omdat ik tijdens mijn vorige baan ook als On Site onderzoeker werkte. Het was ook tijdens deze On Site bezoeken dat ik interesse kreeg in werken bij het CBS. Ik wilde al langer naar een non-profit organisatie overstappen, maar hierbij dacht ik niet zozeer aan het CBS. Eerlijk gezegd maakte de 'TOP werkgevers award' mij nieuwsgierig naar het CBS als werkgever. Op internet las ik dat het CBS goede secundaire arbeidsvoorwaarden kent, zoals goede opleidingsmogelijkheden, flexibele werktijden en dat het mogelijk is om in deeltijd te werken. Verder sprak het mij erg aan dat het CBS onafhankelijk is en veel waarde hecht aan kwaliteit. Ook hoorde ik van anderen positieve verhalen.

Sinds kort beschikbaar

Via het Centrum voor Beleidsstatistiek zijn databestanden van het CBS voor onderzoekers beschikbaar. Aan het gebruik van deze CBS-microdata is een aantal voorwaarden verbonden. De onderstaande thema's zijn nieuw in de catalogus. Een volledig overzicht van de beschikbare microdata vindt u op: www.cbs.nl/cvb, klik op catalogie.

Nieuw in de CvB-catalogus

Rijksfinanciën	Huurenquête
Financiën gemeenten	Loonaangiften
Financiën provincies	Statistiek Financiën van niet financiële instellingen
Patentaanvragen	Conjunctuurtest industrie

Het leuke van de afdeling waar ik nu werk, is dat de onderzoeken toegepast en resultaatgericht zijn. Nu ik aan de 'andere kant' van de data werk, kijk ik wel op een andere manier tegen bepaalde dingen aan, zoals de controles van On Site/Remote Access output. Nu controleer ik de output zoals ik die eerst zelf aanleverde. Ik ben me nu meer bewust geworden van de achtergronden van deze controles en dat het CBS zich dient te houden aan de CBS-Wet en de Wet Bescherming Persoonsgegevens. Ook is van belang dat de samenleving een betrouwbaar beeld van het CBS heeft, onder andere met het oog op de respons op CBS-enquêtes. Als On Site onderzoeker stond ik hier niet zo bij stil en was ik vooral bezig met het verwerken en analyseren van de data.

Dag CBS, hallo avontuur

Maaïke Hersevoort

Vier jaar geleden begon ik als statistisch onderzoeker bij het Centrum voor Beleidsstatistiek. Meteen voelde ik me thuis: een enthousiaste groep mensen die voor alles wil dat de buitenwereld zoveel mogelijk kan genieten van de schat aan data waarover het CBS beschikt. Met veel plezier heb ik de afgelopen jaren aan allerlei verschillende projecten gewerkt, voor allerlei opdrachtgevers en in diverse rollen. Ondanks het werkplezier trok ook het buitenland en

de drang naar avontuur. Vorig jaar kreeg ik de gelegenheid vier maanden vrijwilligerswerk te doen in Ghana. Ik hielp op een crèche voor kinderen uit de sloppenwijk in Kumasi, tweede stad van Ghana met twee miljoen inwoners. Veertig kinderen van één tot vier jaar waarvan de ouders straatverkoper of prostitué zijn, worden daar opgevangen, hebben een veilige plek om de dag door te komen en krijgen een goede maaltijd. Kinderen die 's ochtends al 'Mieke, Mieke, Mieke, Mieke'

roepend op je af komen. Elkaar slaan en bijten omdat het recht van de sterkste in deze sloppenwijken een reëel gegeven is. Maar ook zien dat jij knuffels en aaien uitdeelt en dat na gaan doen. De ervaring valt niet in dit korte stukje te beschrijven: het was inspirerend, frustrerend, geweldig, bijzonder, overweldigend, vermoeiend, een eye-opener, hard werken, genieten, emotioneel... en smaakte naar meer. Vanaf februari werk ik dan ook niet meer voor het CBS, maar heb ik een nieuwe uitdaging gevonden bij Artsen zonder Grenzen. Ik word negen maanden uitgezonden, waarschijnlijk naar de Centraal Afrikaanse Republiek. Ik zal het CBS en mijn werk hier missen. Niet alleen door mijn collega's, maar ook door u (de klanten van het CvB). Daarom wil ik afscheid nemen met te zeggen: dank voor alle projecten die ik de afgelopen jaren voor u mocht uitvoeren.

Van output naar outcome

Hans Timmermans

Het verder afstemmen van de producten en diensten (output) van het CBS op de wensen en behoeften van de gebruikers van statistische informatie (outcome), dat is het doel waaraan het CBS werkt. We spraken met divisiedirecteur Hans Timmermans over zijn visie op het CBS in het algemeen en het Centrum voor Beleidsstatistiek in het bijzonder.

‘Vier jaar geleden ben ik bij het CBS komen werken, na jarenlang in het bedrijfsleven als manager op diverse terreinen actief te zijn geweest, zoals bij DAF Trucks, DSM en Interpolis. De keuze voor het CBS komt voort uit mijn waardering voor het kwalitatief goede product dat bij het CBS wordt gemaakt en uit de goede reputatie die het CBS in binnen- en buitenland geniet’, motiveert Hans zijn keuze voor het CBS. ‘Het CBS is een lerende organisatie en continu op zoek naar een werkwijze die zo goed mogelijk inspeelt op een veranderende omgeving.’ De hoofdpoging van het CBS, het leveren van betrouwbare statistische informatie ten behoeve van beleid, praktijk en wetenschap, blijft daarbij voorop staan. ‘Hoe meer informatie er beschikbaar is en hoe beter die ontsloten is, hoe belangrijker en nuttiger de rol van het CBS. De voortdurende uitdaging hierbij is: hoe maken we op een zo efficiënt mogelijke wijze statistieken met zo min mogelijk lastendruk voor bedrijven en burgers? Daarbij komt dat ook de vraag naar statistische informatie in de loop der tijd verandert. Binnen het CBS zijn we momenteel hard bezig om ervoor te zorgen dat we iets extra’s tot stand brengen door in gezamenlijkheid te werken

aan een betere klantgerichtheid. Als management hebben we als doel gesteld om meer mensen met meer resultaat gebruik te laten maken van de gegevens van het CBS.’

Het Centrum voor Beleidsstatistiek speelt in dit proces een essentiële rol. Hier komen immers de specifieke onderzoeksvragen van individuele klanten binnen. Het verstevigen van deze sector binnen het CBS heeft dit jaar dan ook de expliciete aandacht van het management. ‘Een verdere professionalisering van de Microdataservices van het CBS is ingezet om zo beter tegemoet te kunnen komen aan de toename van zowel het aantal klanten als de complexiteit van de vragen die gesteld worden. Daarnaast is sinds begin dit jaar een samenwerking met de Infoservice van het CBS begonnen. De Infoservice fungeert nu ook als telefonische frontoffice voor On Site en Remote Access klanten. Ik geloof heilig in de kracht van samenwerking. Een structuur waarbij mensen elkaar scherp houden op verbeterpunten en elkaar tegelijkertijd de helpende hand bieden, levert een win-win situatie op, voor het CBS en uiteindelijk ook voor onze klanten.’

Colofon

Bent u na het lezen van deze nieuwsbrief geïnteresseerd in de diensten van het Centrum voor Beleidsstatistiek?

Neem dan contact met ons op via:

cvb@cbs.nl of kijk op:

www.cbs.nl/cvb

www.cbs.nl/microdata

Voor algemene inlichtingen over het CBS:

Telefoon 088-5707070

Internet www.cbs.nl

© Centraal Bureau voor de Statistiek,
Centrum voor Beleidsstatistiek,
april 2011